

Posudek vedoucí práce na diplomovou práci
Ústavněprávní záruky práva na přístup ke vzdělání se zaměřením na osoby se
zdravotním postižením
Autorka diplomové práce: Laura Haiselová

Autorka v diplomové práci zpracovává problematiku, která dosud stojí stranou ústavně právního výzkumu, a to především z hlediska spojení práva na vzdělání a postavením osob se zdravotním postižením. Přitom se jedná o bytostně důležitou problematiku, kdy se záruky lidských práv vztahují k esenciálním podmínkám života člověka, který je navíc z podstaty svého postavení v řadě případů limitován při domáhání se ochrany svých práv. Z hlediska materiálního se pak ústavněprávní záruky práva na přístup na vzdělání osob se zdravotním postižením týkají základních hodnot lidských práv, jako je lidská důstojnost či právo na život.

U nás se problematika postavení osob se zdravotním postižením výrazně projevila především ve vztahu k omezování způsobilosti k právním úkonům soudem, kdy řízení o omezení způsobilosti osob trpících duševní chorobou se stala i předmětem přezkumu Ústavním soudem. Ústavní soud poukázal na to, že se jedná o řízení, v němž zákonodárce učinil tyto osoby "objektem" práva, neboť měl za to, že jde o věci, v nichž je přítomen silný veřejný zájem. Zároveň Ústavní soud zdůraznil, že tento veřejný zájem nemůže vždy a zcela, jaksí automaticky, převážit nad zájmem jednotlivce a zbavit jej základních práv. Jinak řečeno, samotná skutečnost, že osoba trpí duševní poruchou, totiž ještě není důvodem pro omezení její způsobilosti k právním úkonům, resp. - vyjádřeno jazykem základních práv - k omezení jejích základních práv (práva na právní osobnost a na lidskou důstojnost), ale musí být vždy konkrétně uvedeno, koho, resp. co ohrožuje plná způsobilost k právním úkonům (zachování právní osobnosti) osoby omezované, a dále je třeba odůvodnit, proč nelze situaci řešit mírnějšími prostředky.

Uvádím zde tyto závěry Ústavního soudu z toho důvodu, že jsou výstižné i pro přístup v dalších oblastech postavení osob se zdravotním postižením, včetně práva na přístup ke vzdělání: reflektují komplikovanou tenzi mezi pojetím vycházejícím z dlouhodobého přístupu ovlivněného také zažitými předsudky a novým, otevřeným přístupem směřujícím k sociálnímu a právnímu začlenění těchto osob. Právě tato okolnost má velký vliv na problematiku a aplikaci ústavněprávních záruk práva na přístup ke vzdělání se zaměřením na osoby se zdravotním postižením. Tento fakt se projevuje jak při interpretaci, tak i aplikaci právní úpravy.

Autorce se v diplomové práci podařilo tyto důležité otázky otevřít, a to na základě precizní analýzy ústavněprávních a mezinárodních záruk, vývoje právní úpravy a její stávající podoby, včetně charakteristiky obsahu jednotlivých pojmů. Současný stav realizace práva na přístup ke vzdělání osob se zdravotním postižením autorka hodnotí v části věnované realizaci ústavněprávních požadavků, a to jak na úrovni zákonné, tak i prováděcí úpravě. Diplomantce se nadto podařilo tuto výrazně mezioborovou problematiku pojmout konzistentně, kdy nevynechává výchozí lékařská a sociální hlediska tématu avšak práci koncentruje na ústavněprávní východiska, resp. principy ochrany lidských práv.

Diplomová práce je velmi zdařilou analýzou stavu, možností a problémů osob se zdravotním postižením v ČR, a to analýzou, která v sobě spojuje jak objektivitu autorky, tak její angažovanost. Podle mého názoru představuje práce navíc svou podstatou základ pro výzkum

nového přístupu spočívající v právním pojetí osob se zdravotním postižením ve smyslu posunu jejich pojetí od objektů práva na rovnoprávné, resp. svéprávné subjekty.

K ústní obhajobě navrhuji dvě témata:

1) Zhodnocení současného způsobu rozhodování o podpůrných opatřeních či zařazení do oddělených vzdělávacích jednotek osob se zvláštními vzdělávacími potřebami. Dále otázku vhodnosti pravidelného přezkumu tohoto rozhodnutí a to jak z hlediska případných změn u dotčené osoby, tak navazujícího studijního plánu, který by umožnil těmto osobám získat reálně využitelné vzdělání.

2) Příklad nějakého zahraničního modelu realizace přístupu práva na vzdělání osob se zdravotním postižením, který diplomantka považuje za inspirativní.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

doc. JUDr. Helena Hofmannová, Ph.D.